

Nedbrydning af gammel fabrik i Odder er i fuld gang

FEATURE. 16-17

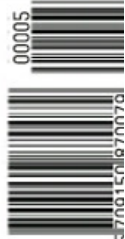

Solide hits fra Anne Dorthe Michelsen i Træden Kirke

TRÆDEN. 12

GRUNDLAGT 1863 153. ÅRGANG
NUMMER 34 LØSSALG 30 KR.

SØNDAG

Horsens Folkeblad

3. februar 2019

hsfo.dk

Stort tema om klimaet set fra Østjylland: De sørger for, at Horsens ikke bliver dækket af vand

HORSENS. 2-5

ÅRETS BOJSEN. 6-7

HER ER DEN STØRSTE KLIMAUDFORDRING. 8-9

TÆNK I CIRKLER, KÆRE FIRMAER. 10-11

DILEMMA. 21

Stasus Rønde Møller (tv.) arbejder for Horsens Kommune med modeller, der skal sørge for, at Horsens ikke bliver oversvømmet, hvis vandstanden stiger dramatisk - feks. 2,5 meter over dagligt niveau. Her ses han sammen med sin chef, Flemming Larsen, afdelingsleder i Natur og Miljø. Folkebladet indleder i dag en serie om klima set fra det østjyske. Foto: Søren E. Alwan

DANMARK.

Efter ti år i spidsen for dansk politi gør rigspolitichefen status

Deal.dk giver dig
MEGET MERE
FOR PENGENE

TILMELD DIG PÅ DEAL.DK

Med Deal.dk sparer du op til 70% på alt fra lokale tilbud, sjove oplevelser og weekendophold til gourmetoplevelser. Tilmeld dig nu, så får du de bedste deals i din indboks.

Deal.dk

Køb tilbuddene på Deal.dk

PROFESSIONELT MALERARBEJDE – BÅDE INDVENDIGT OG UDVENDIGT

Vi hjælper bl.a. med

- Udvendige facader
- Alle typer af træværk
- Pudsede vægge
- Filt og væv
- Tapeter af alle slags

Ring og få et uforpligtende tilbud

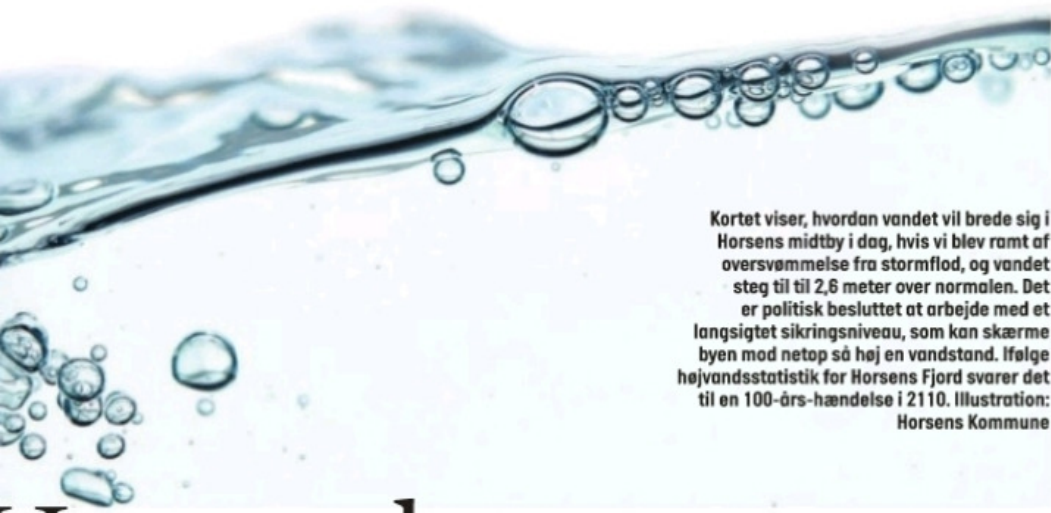

61 39 94 92

www.egebjergmalerfirma.dk

Gl. Egebjergvej 5, 8700 Horsens info@egebjergmalerfirma.dk

Facebook.com/egebjergmalerfirma

Kortet viser, hvordan vandet vil brede sig i Horsens midtby i dag, hvis vi blev ramt af oversvømmelse fra stormflod, og vandet steg til til 2,6 meter over normalen. Det er politisk besluttet at arbejde med et langsigtet sikringsniveau, som kan skærme byen mod netop så høj en vandstand. Ifølge højvandsstatistik for Horsens Fjord svarer det til en 100-års-hændelse i 2110. Illustration: Horsens Kommune

Her er den våde klima-gyser Horsens skal undgå

Byen sikres til virkeligheden i 2110 med en tsunami af ideer og projekter. Koordinator for klimatilpasning, Rasmus Rønede Møller, arbejder i Horsens Kommune med risikovurdering af vandstigninger og laver modeller, der blandt andet gør, at en vandstand på mere end to meter over normalen ikke behøver at være katastrofal for byen.

KLIMA

af Bob Hedegaard-Høgh
@bhsfo.dk

Forestil dig situationen: Vandet i Horsens Fjord står 2,6 meter over normalen... I dag en plaskvåd gyser, men vil oversvømme store dele af byen. I fremtiden en oplevelse, vi måske kan skynde sig at undgå med et "okay, så er det ikke værre".

Det er i hvert fald håbet i maskinrummet" på Horsens Rådhus. Der hvor kommunens klima-folk spiser klimaspådomme til middag og bytter dem ud som planer, der skal sikre borgere, bygninger og veje mod de klimaudfordringer, verden stirrer på. Bl.a. i form af markant stigende havvandstande.

Præcis, hvor meget vandet stige i dette århundrede er verdens klimaforsker fortsat uenige om, men der vi stikker målepinden i

verdenshavene omkring år 2100, vil de stå en halv til en hel meter højere end nu, lyder nogle af de mest gængse skøn.

Uanset hvor, vi lander, er Horsens dog godt på vej til at forberede sig. For nu og for fremtiden, betyder en af de ansatte i "maskinrummet", koordinator for klimatilpasning, Rasmus Rønede Møller, som bruger arbejdsdagene på at risikovurdere vandstigninger, lave modeller og skitser af løsninger, der er brug for lokalt.

Hvad kan de gøre?

På bordet foran os i mødelokalet 2.240 på Horsens Rådhus ligger et kort over det foreløbig ultimative scenarie: Vi befinder os i 2110. Afsmeltning af polerne har fået den generelle havvandstand til at stige en meter, og oveni rammer nu en såkaldt 100-års-hændelse, da en stormflod presser ekstra 1,6 meter vand ind i Horsens

Fjord. Vi har kote 2,6! Vandet møver sig ind over den lavtliggende midtby og skubber oversvømmelser videre ind i byen, hvor bl.a. Bygholm Park, godsbaneområdet og andre byområder vil ende under vand.

- Det er den situation, der er politisk besluttet i kommuneplan 2017, at vi skal kunne håndtere til den tid, konstaterer Rasmus Rønede Møller om det helt overordnede pejlemærke for klimatilpasningen på vandfronten i Horsens Kommune.

- Jamen, hvad kan de dog gøre, spørger du måske.

- Mange ting, er den korte version af et langt svar, der følger hen over bordet i mødelokalet, hvorfra man gennem vinduerne aner fjorden, inderhavnen og dele af det centrale Horsens, som ligger cirka 1,5 meter over havets overflade.

- Vi har i tæt samarbejde med Samn Forsyning brugt en del tid på at analysere det

her, og jeg vil sige, at vi i dag har en rigtig god kvalitet i modellerne, siger Rasmus Rønede Møller og lader en strøm af eksempler på opgaver og klimaløsninger regne:

Fra analyser af rørledningernes kapacitet under byen til klimasikringens rolle i lokalplaner, der i dag kræver, at bygherrer altid tænker vandhåndtering, inden de kører gravemaskinerne i stilling. Vi runder havneområdet, som langsomt, men sikkert rejser som en barriere mod fjorden i kote 2,6 i takt med, at de mange, klimasikrede havnebygninger skyder op. Fra lystbådehavnen til Dana Feed-grunden, inderhavnen og videre til Kvickly-grunden og andre af de by-områder, der byggemodnes eller bygges om i disse år.

Vi krydser den kommende, naturskønne bydel nord for Nørrestrand, hvor regnvandet skal håndteres ovenpå terræn via åbne render og bidrage med vandhul-

ler og mere natur på sin vej mod fjorden, vi taler forskningssamarbejde med VIA og andre kommuner, og om hvordan fremtidens vej- og byggeprojekter med kreativtænkning kan bruges som en del af det bolværk mod det våde element, vi behøver.

Feks. kan en kommende Ringvej Syd munde ud i et dige ved sydhavnen, hvor man ved hjælp af sluser kan lukke af mod fjorden og inddæmme en del af byen, når vejguderne viser tænder. Hvis altså politikerne vælger den løsning, bemærker Rasmus Rønede Møller.

Er du rundtosset? Klimatilpasnings-koordinatoren er ikke.

Husker du skybruddet i 16?

Han uddyber, at de stigende havvandsstande, nyhederne ofte går i dybden med, faktisk kun er én del af det smeltende isbjerg, han og hans kolleger skal navigere Horsens fri af.

Vi skal også lære at se vandet som en gevinst for byen nogle steder, hvor det kan give merværdi og være med til at give en grønnere by.

RASMUS RØNDE MØLLER,
KOORDINATOR FØR
KLIMATILPASNING

- Det her bliver egentlig først rigtig "tricky", når vi begynder at regne det vand, der kommer fra baglandet med og endnu mere, hvis vi også tager et potentielt stigende grundvandspejl i hele kommunen ind over beregning-

**Bojsen
stiller skarpt**

KLIMA KLIMA KLIMA

SERIE

**KLIMA SET
FRA HORSENS**

De kommende uger stiller Folkebladet skarpt på et altid aktuelt emne, klimaet. Og vi gør det med afsæt i den lokale virkelighed.

Hvad er lokalt de største udfordringer på klimaområdet? Hvad gør kommunen? Og hvad er vigtigt for borgerne? Det er nogle af de spørgsmål, vi i en række artikler i de kommende uger forsøger at besvare.

Klimaet er i sig selv en artikelserie værd, men artiklerne fungerer også som en optakt til avisens uddeling af Bojsen-prisen d. 5. april.

Til forskel fra tidligere år uddeles priserne i år på baggrund af et tema. Det valgte tema er klimaet, og for at komme i betragtning til en pris skal man have udmærket sig på en måde, der har med klimaet at gøre.

Udover at skrive artikler om emnet vil Folkebladets journalister løbende portrættere nogle af de forhåbentlig mange indstillede kandidater.

“ Det er et mål, at samfundets vigtigste funktioner gennem klimatilpasning og beredskabsplanlægning skal kunne opretholdes under oversvømmelser fra skybrud og vandløb, og på længere sigt under stormflod svarende til en fjordvandsstand på 2,6 meter.

KOMMUNEPLAN 2017,
HORSENS KOMMUNE

modellerne, bemærker Rasmus Rønne Møller.

Vand fra baglandet... hvad er det? Et svar finder man i sommeren 2016.

Mange horsensianere husker formentlig, da et historisk voldsomt skybrud i juni det år sendte omkring 115 mm regn ned over byen på ca. tre timer.

Kloaknettet druknede, kældre, veje og byområder stod under vand.

Skybruddet blev kaldt en 200-års-hændelse, men selv om mega-skylleren i 2016 var ekstrem, er den et udtryk for, at regnvandet også er en stor del af klima-kæmpernes udfordring.

Ikke mindst i en fremtid, hvor vi ifølge klimaforskere også hyppigere risikerer voldsommere vejrfænomener.

Derfor taler Rasmus Rønne Møller bl.a. også om, hvordan man kan tænke "skybruds-veje" ind i planlægningen af byen. Det vil kort sagt sige ve-

je, der fører vand fra såkaldte "skybrudsoplande" de rigtige steder hen, når rørene i jorden ikke kan sluge mere. Og vi taler løsninger, der kan udføres med centimeter-præcision.

Enormt fokus på klima-udfordringen

Horsens er blevet luftfotograferet på en måde, så højdeforskelle i terrænet kan ses for hver 40 gange 40 cm, og med det kort kan byplanlæggerne fintrimme alt fra fortovskanters højde og asfaltens hældning til benyttelse af p-pladser og fodboldbaner som midlertidige bassiner under spidsbelastning. Og måske tænke videre med overvejelser om steder i byen, man i fremtiden bare må acceptere bliver oversvømmet, når vandet presser sig på.

Pyh...

Har Rasmus Rønne Møller nok at se til i sit hjørne af Horsens Rådhus? Et bekræf-

tende nik over bordet, jeps. Det fokus på klimaforandringerne, der er kommet i de senere år - især siden alle landets kommuner i 2014 blev pålagt at udarbejde klimatilpasningsplaner - kalder han enormt.

Men betyder alt det her så også, at horsensianerne kan sove trygt i forvisning om, at de fremtidsplaner, klimafolkene på Horsens Rådhus støber, kan få en del af uhyggen i det globale klima-mareridt til at fordampe?

- Det, vi laver, er jo langt hen ad vejen at skabe et beslutningsgrundlag for politikerne. Og det koster altså penge at klimasikre, det gør det bare.

- Jeg synes, at vi - med det fokus der er på byudvikling for tiden - oplever mere lydhørhed blandt politikerne på klimaområdet, siger han og holder liv i håbet om en nogenlunde tørskoet virkelighed for morgendagens horsensianere.

Rasmus Rønne Møller er klimakoordinator i Horsens Kommune. - Kommunens klimatilpasningsplan går primært ud på at minimere risikoen for tab af store værdier i byen og opretholde infrastrukturanlæg som el- og vandforsyning, samt fremkommeligheden på vigtige veje. Som lovgivningen er i dag skal den enkelte husejer og virksomhed i princippet selv sikre sig i mod stormflod, skybrud eller opstigende grundvand. Så her vil nogle borgere uden tvivl også have en opgave i fremtiden, siger han. Foto: Søren E. Alwan

Forlængelsen af Ringvej Syd skal lette fremkommeligheden for bilisterne, men den kan også hjælpe til med at sikre horsensianerne mod fremtidens stigende vandmasser. På billedet fra venstre kommunens klimakoordinator, Rasmus Rønde Møller, og Flemming Larsen, afdelingsleder i Natur og Miljø, Horsens Kommune. Foto: Søren E. Alwan

Horsens' ny ringvej kan blive et forsvarsværk mod vandet

Bilisme og klimasikring flyder måske sammen på ny vej ind til Horsens midtby.

KLIMA

Jakob Hedegaard-Høgh
jhh@hsfo.dk

HORSENS: Horsens kommende Ringvej Syd kan ende som mere end en ny rute for bilister ind og ud af byen. Vejen mellem Bjerrevej og Horsens midtby kan også blive en vigtig del af det klima-forsvarsværk, der skal sikre horsensianerne mod fremtidens stigende vandmasser.

Strækningen, som borgmester Peter Sørensen (S) tidligere har udtalt, at han gerne vil have rykket frem i Horsens Kommunes vejplanlægning, skal forbinde den nuværende del af ringvejen ved Bjerre med midtbyen via Boller og havneområdet. Og netop den del, der forbinder Boller-siden med havnen, kan komme i spil, oplyser kommunens klimatilpasnings-koordinator Rasmus Rønde Møller og afdelingschef i Natur og Miljø Flemming Larsen.

Ideen kan være at bygge en dæmning. Bilerne kører ovenpå, og indeni er anlægget udstyret med sluser, der kan regulere vandgennemstrømningen. I kombination med store bassiner og Samn Forsynings systemer vil man kunne styre vandmasserne og deres potentielle hærgen langt bedre end i dag ved at lukke af mod fjorden, forklarer de.

Her ses et udsnit af en illustration i Trafikplan 2030, der viser, hvor den kommende ringvej lander i byen. Om den del, der løber fra Bollervej over til havnen, skal bygges som et sluseanlæg, er endnu uvist - men muligheden er oplagt, vurderer klimatilpasnings-koordinator Rasmus Rønde Møller. Illustration: Horsens Kommune

ramt af oversvømmelser fra fjorden, hvor vandstanden fire gange siden oktober er steget til mellem ca. en meter og 1,50 meter over normalen. Det er oversvømmelser, der ellers ikke "burde" optræde med så høj frekvens, og det er situationer som dem, en dæmning og tilhørende bassiner kan afbøde konsekvensen af.

- I forbindelse med ringvejen har vi mulighed for at la-

over byen ude fra fjorden, siger Rasmus Rønde Møller og peger på, at den langsigtede værdi af projektet også kan være stor.

- Vi skal tage højde for, at vandstanden er stigende, og at den engang ude i fremtiden mere permanent står højt. Derfor skal vi allerede i dag indrette den lave del af Horsens by, så den er designet og tilpasset til at kunne håndtere udfordringerne

hans kolleger har i tæt samarbejde med bl.a. Samn Forsyning i de senere år arbejdet med enorme datasæt om klimaudvikling, konsekvenser og mulige tiltag i Horsens Kommune.

Senest har deltagelse i det EU-finansierede regionsprojekt Coast to Coast også kastet værdifulde ideer af sig.

I Coast to Coast, der løber over adskillige år, taler klimafolk på tværs af kom-

I forbindelse med ringvejen kunne man også vælge at bygge en bro, men en bro er meget dyr, og den vil ikke give noget værn mod fjorden.

RASMUS RØNDE MØLLER, KOORDINATOR FOR KLIMATILPASNING

give "klima-merværdi" til projekter, der alligevel skal gennemføres - f.eks. en ny ringvej i Horsens.

- I forbindelse med ringvejen kunne man også vælge at bygge en bro, men en bro er meget dyr, og den vil ikke give noget værn mod fjorden. Derfor kan der være en fordel i, at vi som kommune tænker alternativt, forklarer Rasmus Rønde Møller.

Han og Flemming Larsen pointerer, at det ikke er politisk besluttet, hvilken rolle ringvejen kan få i klimatilpasningen.

Selv om det kommunale forsyningsselskab Samn Forsyning måske kan finansiere en del af projektet, vil